

Datum:	30 september 2021	Zaaknummer: 450212
Van:	het college van burgemeester en wethouders, portefeuillehouder Wethouder Van Ginderen	
Aan:	de raad van de gemeente Roosendaal	
Steller:	Lieke Verstraaten	
Kopie aan:	Patrick Ros, Toon Schijven, Maatschappij	
Onderwerp:	Beleidsregels giften, schadevergoeding en middelen verkregen uit kansspelen	
Bijlage:	1.Kamerbrief 'Aanpak hardheid participatiewet en mogelijkheden tot maatwerk', 2.Beleidsregels giften, schadevergoeding en middelen verkregen uit kansspelen, 3.Toelichting Beleidsregels giften, schadevergoeding en middelen verkregen uit kansspelen	

Kennisnemen van

Het vaststellen van de beleidsregels giften, schadevergoeding en middelen verkregen uit kansspelen en de inwerkingtreding op 1 oktober 2021.

Inleiding

Op landelijk niveau is er eerder dit jaar een discussie ontstaan over de hardheid van het systeem van sociale zekerheid en in het bijzonder de Participatiewet. Deze discussie vindt zijn oorsprong in de toeslagenaffaire maar verspreidt zich als een olievlek over de breedte van het sociale domein. Daarnaast zorgde de 'boodschappenaffaire' in de gemeente Wijdmeren voor discussies omtrent de Participatiewet en giften. Als gevolg van deze ontwikkelingen op landelijk niveau en de berichten in de media zijn er verschillende gemeenten die beleid vormen voor het vrijlaten van giften.

Informatie/kernboodschap

Binnen het Werkplein Hart van West-Brabant wordt er ook al langere tijd nagedacht over hoe om te gaan met giften, schadevergoedingen en middelen verkregen uit kansspelen. Het vrijlaten van giften en schadevergoedingen is wettelijk geregeld in de Participatiewet. Hier staat dat giften en schadevergoedingen kunnen worden vrijgelaten voor zover deze naar het oordeel van het college uit een oogpunt van bijstandsverlening verantwoord zijn. Waar de wet op sommige gebieden heel streng is en weinig ruimte laat voor interpretatie, krijgt het college hier juist heel veel ruimte om kaders te scheppen over wat redelijk is. Zolang het college daar geen regels over vaststelt, ligt de bevoegdheid bij de individuele medewerker die daar een beslissing over moet nemen. Dat de wet veel ruimte voor interpretatie biedt kan er in sommige gevallen toe leiden dat gelijke gevallen ongelijk behandeld worden. Hoewel het maken van regels niet in alle gevallen de oplossing is, kan het soms nodig zijn om rechtszekerheid te creëren voor inwoners.

Kortom, met de beleidsregels wordt rechtszekerheid gecreëerd voor inwoners en wordt ervoor gezorgd dat gelijke gevallen gelijk behandeld worden. De landelijke ontwikkelingen en bovenstaande redenen geven voldoende aanleiding om ook in de gemeente Roosendaal, gezamenlijk met de D6-gemeenten, te komen tot de Beleidsregels giften, schadevergoeding en middelen verkregen uit kansspelen. Met de beleidsregels worden een aantal zaken centraal afgesproken en vastgelegd:

1. Giften tot € 1.200,- per kalenderjaar worden niet als middel aangemerkt en niet in mindering gebracht op de uitkering, dit geldt ook voor giften in natura;
2. Giften met een bijzondere doelbestemming worden niet als middel aangemerkt en niet in mindering gebracht op de uitkering;
3. Giften van charitatieve instellingen worden niet in minderen gebracht op de uitkering;
4. Materiële en immateriële schadevergoedingen worden voor een deel of geheel vrijgelaten;

5. Inkomsten uit kansspelen worden gekort, behalve kleine prijzen in bijvoorbeeld de Staatsloterij of de Postcodeloterij.

Consequenties

Aan het vaststellen van de Beleidsregels giften, schadevergoedingen en middelen verkregen uit kansspelen zitten geen financiële consequenties verbonden voor het Werkplein Hart van West-Brabant of de gemeente Roosendaal.

Communicatie

- De beleidsregels zijn afgestemd in regionaal verband met de D6-gemeenten en Werkplein Hart van West-Brabant;
- De cliëntenraad van het Werkplein Hart van West-Brabant heeft formeel advies uitgebracht op de beleidsregel. Dit advies is opgevolgd en in de beleidsregels verwerkt;
- De beleidsregels worden elektronisch bekend gemaakt via officiële bekendmakingen.nl en via de Roosendaalse Bode;
- Maatschappelijke partners waarvoor de beleidsregels relevant zijn worden door de gemeente geïnformeerd.

Vervolg(procedure)

Niet van toepassing.

Bijlagen

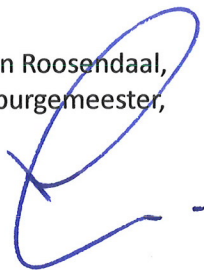
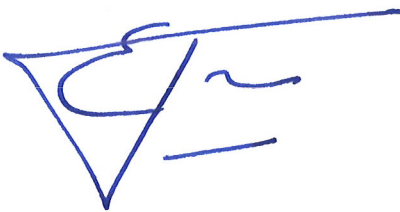
1. Kamerbrief 'Aanpak hardheid Participatiewet en mogelijkheden tot maatwerk'
2. Beleidsregels giften, schadevergoeding en middelen verkregen uit kansspelen
3. Toelichting Beleidsregels giften, schadevergoeding en middelen verkregen uit kansspelen

Afsluiting en ondertekening

Wij vertrouwen erop U hiermede voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Roosendaal,
De secretaris,

De burgemeester,

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 1A
2513 AA Den Haag

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Parnassusplein 5
T 070 333 44 44
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
2021-000008333

Datum 18-1-2021
Betreft Aanpak hardheid Participatiewet en mogelijkheden tot
maatwerk

De huidige ontwikkelingen en signalen rondom de handhavingsaanpak in de sociale zekerheid hebben mijn volle aandacht. Recente (nieuws-)berichten en het publieke debat leiden tot zorgen over de hardheid in de Participatiewet en de mogelijkheden tot maatwerk. Hier heeft uw Kamer ook vragen over gesteld, waarvan ik de beantwoording bijgaand doe toekomen.¹ De zorgen neem ik zeer serieus en ik heb deze zelf ook.

De situatie vraagt om snel handelen en oplossingen bieden waar nodig. Daarbij sluit ik op voorhand niet uit dat daarvoor aanpassing van regelgeving nodig is. Ik benadruk wel dat het van groot belang is dat daarbij de nodige zorgvuldigheid wordt betracht, om te zorgen dat gemaakte keuzes ook uitvoerbaar zijn en het gewenste effect sorteren. Hier wil ik samen met gemeenten en belangenorganisaties in optrekken. Met deze brief informeer ik uw Kamer over het proces dat ik in gang zet.

Balans handhavingsbeleid sociale zekerheid

Allereerst wil ik stil staan bij de acties in het handhavingsbeleid die al zijn opgestart. In mijn brief over fraude in de sociale zekerheid van 12 november 2020 heb ik aangegeven dat ik het van belang vind dat we streng zijn waar nodig en zacht waar het kan.² De menselijke maat moet centraal staan. Daarbij benoem ik ook dat het niet altijd zwart/wit is. Zoals eerder aangegeven mag het maken van een foutje je niet bestempelen als fraudeur. We moeten goed kijken waar en wanneer wet- en regelgeving in de praktijk onevenredige gevolgen heeft en wat de mogelijkheden zijn om dit te verzachten. Tegelijkertijd moet er een gepaste reactie zijn als burgers de wet willens en wetens overtreden. We streven naar een balans binnen de gehele sociale zekerheid.

In de brief over fraude in de sociale zekerheid heb ik daarom drie voorstellen gedaan zodat de eenduidigheid in het stelsel wordt vergroot, uitvoerders hun werk beter kunnen doen en de focus sterker op preventie komt te liggen.

¹ Kamervragen van het lid Jasper van Dijk (SP) van 29 december 2020, Kamervragen van het lid het lid Van Beukering-Huijbregts (D66) van 29 december 2020 en Kamervragen van de leden Peters, Slootweg en Omtzigt (allen CDA) van 29 december 2020.

² Kamerstukken II 2020/21, 17050, nr. 596.

Ten eerste onderzoek ik momenteel of er een definitie van uitkeringsfraude in de wet geïntroduceerd kan worden. Het doel hiervan is om expliciet te erkennen dat er verschil bestaat tussen bewuste regelovertreding en vergissingen of fouten. Daarnaast richt ik, vanuit de wens een stimulans te geven aan preventie, een Aanjaagteam preventie op. En tenslotte onderzoek ik samen met de uitvoering de beschikbare handhavingsinstrumenten. Daarbij wordt zowel gekeken naar verbetermogelijkheden ten aanzien van maatwerk als de effectiviteit van het handhavingsinstrumentarium.

Datum

Onze referentie
2021-000008333

Aanpak hardheid Participatiewet en maatwerkmogelijkheden

Naast de voornoemde actielijn voor de brede sociale zekerheid, vragen de recente signalen met betrekking tot de Participatiewet om aanvullende en verdiepende stappen. In lijn met de kabinetsreactie op het rapport "Regels en ruimte" van 16 januari 2020 en met de kabinetsreactie op het rapport "Ongekend onrecht" over de kinderopvangtoeslagaffaire, wil ik actief inventariseren waar (onderdelen van) regelgeving in de praktijk te hard uitpakken. Op het terrein van de Participatiewet wordt in ieder geval gekeken naar de terugvorderingsplicht (bij schending van de inlichtingenplicht).

De terugvorderingsplicht

Basisprincipe binnen ons sociale zekerheidsstelsel is dat iemand te veel ontvangen uitkering moet terugbetalen. Dit principe is van belang voor het draagvlak van ons sociale zekerheidsstelsel. Er moet op vertrouwd kunnen worden dat de bijstand alleen terecht komt bij de mensen die het echt nodig hebben. Ik sta er wel voor dat onredelijke hardheid in dit verband moet worden voorkomen. Daarbij past het dat er aandacht is voor de individuele omstandigheden van de betrokkene. Ik wil balans brengen in de regelgeving en de uitvoering daarvan. Op korte termijn wil ik daarom samen met gemeenten bekijken wat daarvoor nodig is.

Giften

In de gesprekken met gemeenten wil ik daarnaast ook de omgang met giften betrekken. Hoe om te gaan met giften is duidelijk een vraagstuk dat in de casuïstiek en signalen naar boven komt; moeten giften gekort worden op de uitkering? Op grond van de Participatiewet is het aan de gemeente om in het individuele geval een beoordeling te maken, op basis van de vraag of de gift uit het oogpunt van de bijstandsverlening 'verantwoord' is. Voor bepaalde incidentele en gebruikelijke giften is dit kader duidelijk. Zo hebben bijvoorbeeld verjaardags- en sinterklaascadeaus geen invloed op de hoogte van de uitkering. Maar er zijn ook voorbeelden die lastiger liggen, zoals wanneer de bijstandsgerechtigde op regelmatige basis giften ontvangt. Dan doen zich onder andere de vragen voor tot welk bedrag een gift nog verantwoord is en of het uitmaakt of dit contant geld of een gift in natura is. Alsook de weging van persoonlijke omstandigheden daarbij: hoe verhoudt extra hulp van familie of vrienden - om een moeilijke periode door te komen - zich tot het vangnetkarakter van de bijstand met als onderliggende premisse dat de prikkel om te werken voldoende groot is ter voorkoming van de armoedeval? En hoe borgen we een eerlijk stelsel van de sociale zekerheid waarbinnen rechtsgelijkheid een belangrijke peiler is, maar waarbij ook genoeg ruimte is voor professionals om maatwerk te kunnen bieden. Dergelijke vraagstukken maken de uitvoeringspraktijk complex waardoor het ook onduidelijk kan zijn voor de bijstandsgerechtigde waar hij aan toe is. Samen met gemeenten wil ik kijken of meer algemene kaders kunnen worden opgesteld.

Dergelijke kaders moeten meer duidelijkheid bieden over de gevolgen van giften voor de bijstandsuitkering. Het evenwicht tussen het vangnetkarakter van de bijstand en de menselijke maat blijft hierbij van belang.

Datum

Onze referentie
2021-0000008333

Een gezamenlijke en duurzame aanpak

In mijn zoektocht naar het aanpakken van onwenselijke hardheden in de Participatiewet wil ik mij niet beperken tot de signalen die op dit moment de boventoon voeren. Het vraagt om een bredere blik. Daarbij wil ik ook nagaan of knelpunten hoofdzakelijk voortvloeien uit de hardheid binnen de wetgeving of ook aan de (on)mogelijkheden tot maatwerk en het daadwerkelijk bieden daarvan. De inbreng van professionals en de burger zijn daarbij essentieel. Ik wil op korte termijn ophalen wat er speelt en kijken naar de oplossingen die nu nodig zijn, maar daarnaast ook zorgdragen voor een duurzaam gremium om signalen en knelpunten tijdig op te pikken. In dat kader heb ik al de eerste gesprekken gevoerd met VNG, de Nationale Ombudsman en de Landelijke Cliëntenraad en kom ik tot de volgende stappen:

- *Ronde tafels*

In de uitvoeringspraktijk van de Participatiewet hebben gemeenten behoefte aan beleidsvrijheid om maatwerk te kunnen leveren op basis van de individuele situatie van de burger. De Participatiewet biedt op diverse onderdelen ook al ruimte voor maatwerk, al dan niet in de vorm van hardheidsclausules. Maar ondanks deze ruimte worstelen gemeenten soms met de beleidsvrijheid en richtlijnen van de Participatiewet. Daarom organiseer ik in de komende periode drie ronde tafels met gemeenten om input te verzamelen op wat de Rijksoverheid en gemeenten kunnen doen om ervoor te zorgen dat er voldoende ruimte voor maatwerk is, dat de ruimte wordt herkend, dat duidelijk is hoe van maatwerkruimte gebruik kan worden gemaakt en tot slot dat voor de burger daadwerkelijk verschil gemaakt kan worden. De gesprekken worden gevoerd met zowel bestuur, beleid als de uitvoering.

- *Responsieve overheid*

Ik vind het belangrijk dat signalen over hardheden in de uitvoeringspraktijk of knelpunten bij het leveren van maatwerk mij bereiken, om vervolgens te kijken of oplossingen nodig zijn. Daarom wil ik, samen met de VNG, de Landelijke Cliëntenraad en de Inspectie SZW een Signaleringsteam inrichten om de signalen van burgers en professionals over knelpunten in de Participatiewet actief te benutten. Het gaat daarbij om casuïstiek op het terrein van rechtmatigheid en handhaving van de Participatiewet. De 'rode draden' en signalen die uit deze casuïstiek naar boven komen, dienen als input voor noodzakelijke aanpassingen in beleid, regelgeving of de uitvoering.

Tot slot zullen we samen met relevante stakeholders een ingang bij de ministeries (SZW, OCW, VWS, BZK en JenV) creëren voor vragen vanuit het sociaal domein, waarbij we de verbinding zoeken met gemeenten, landelijke uitvoeringsorganisaties en het Landelijk Maatwerkloket Multiproblematiek.

Afsluitend

Met deze set aan maatregelen wil ik onevenredige hardheden in de Participatiewet opsporen en zo nodig wegnemen, zowel nu als in de toekomst. Dit vereist zorgvuldigheid in de heroverwegingen, in samenwerking met gemeenten. Op deze manier wordt geborgd dat gemeenten de wet- en regelgeving effectief kunnen toepassen en dat de burger kan vertrouwen op bijstandsverlening waarbij de menselijke maat centraal staat. Ik houd uw Kamer op de hoogte over de voortgang.

Datum**Onze referentie**
2021-0000008333

De Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

B. van 't Wout

Beleidsregels giften, schadevergoeding en middelen verkregen uit kansspelen Participatiewet, gemeente Roosendaal 2021

Burgemeester en wethouders van de gemeente Roosendaal;

gelet op het bepaalde in artikel 18, artikel 31 lid 1 en lid 2 en artikel 34 van de Participatiewet;

overwegende dat het wenselijk is om beleidsregels vast te stellen waarin een nadere invulling wordt gegeven hoe om te gaan met giften, schadevergoedingen en middelen verkregen uit kansspelen bij bijstandsverlening op grond van de Participatiewet;

BESLUITEN:

vast te stellen de **Beleidsregels giften, schadevergoeding en middelen verkregen uit kansspelen gemeente Roosendaal 2021**.

Hoofdstuk 1 – Algemene bepalingen

1. Definities

1. Alle begrippen die in deze beleidsregels worden gebruikt en die niet nader worden omschreven hebben dezelfde betekenis als in de Participatiewet (Pw), het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz 2004) en de Algemene wet bestuursrecht (Awb).
2. In deze beleidsregels wordt verstaan onder:
 - a. Belanghebbende: persoon die een uitkering ontvangt op grond van de Pw, of; een uitkering op grond van het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz 2004), of; een (aanvullende) uitkering voor levensonderhoud via de bijzondere bijstand.
 - b. Gift: geld of ontvangst in natura zoals bedoeld in artikel 31 lid 1 Pw die onverplicht wordt ontvangen, of een financiële bijdrage zonder terugbetalingsverplichting. Ontvangsten in natura die niet eenvoudig om te zetten zijn in courante middelen vallen hier niet onder.
 - c. Bijzondere doelbestemming: bestemming die niet is opgenomen in de bijstandsnorm en waarvoor anders een vergoeding via de bijzondere bijstand of de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) verstrekt had kunnen worden.
 - d. Schadevergoeding: een materiële of immateriële vergoeding voor geleden of nog te lijden schade die niet expliciet is vrijgelaten in artikel 31 lid 2 van de Pw en dus beoordeeld moet worden.
 - e. Kansspel: zoals bedoeld in artikel 1 en artikel 1a van de Wet op de kansspelen.
 - f. Loterij: een kansspel waarbij de deelnemers loten kopen met als doel om een prijs te winnen in geld of natura. Aan elk lot is een cijfer en/of lettercombinatie verbonden.
 - g. Waarde: bedrag uitgedrukt in geld, omgerekend naar euro's, of bij middelen in natura de waarde in het economische verkeer bij vrije oplevering zoals bedoeld in artikel 34 lid 1 onder a tweede volzin van de Pw.

2. Algemene bepalingen

1. Alle ontvangen middelen, waaronder giften, schadevergoedingen en/of middelen verkregen uit kansspelen, dienen door belanghebbende schriftelijk te worden gemeld bij het Werkplein Hart van West-Brabant, tenzij anders is bepaald in deze beleidsregel. Deze melding dient uiterlijk 30 dagen na ontvangst plaats te vinden.
2. Het ligt te allen tijde bij de belanghebbende om aan te tonen wat de aard, de herkomst en het doel van ontvangen middelen is. Indien belanghebbende dit niet aantoont, worden ontvangen middelen volledig aangemerkt als inkomen en/of vermogen.
3. Bij een ontvangen schadevergoeding ligt het bij belanghebbende om aan te tonen welk deel van de schadevergoeding betrekking heeft op een materiële en welk deel op immateriële schade.

Hoofdstuk 2 – Giften

3. Giften met een bijzondere doelbestemming

1. Giften met een bijzondere doelbestemming worden vrijgelaten voor zover de waarde van deze giften naar de aard en de hoogte aansluiten bij het minimumbehoeftekenmerk van de bijstand.
2. Voor het minimumbehoeftekenmerk in lid 1 wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de maximale vergoeding die belanghebbende zou ontvangen op grond van de bijzondere bijstand of de maximale vergoeding op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning. Als het minimumbehoeftekenmerk redelijkerwijs niet kan worden afgeleid van de vergoedingen op grond van de bijzondere bijstand of de Wmo, wordt deze individueel bepaald.
3. De vrijlating onder lid 1 geldt alleen indien belanghebbende binnen een termijn van zes weken na ontvangst van de gift aantoont dat hij de gift aan de bijzondere doelbestemming heeft besteed.
4. Het meerdere ten opzichte van het minimumbehoeftekenmerk van de bijstand of het volledige wanneer geen doelbesteding is aangetoond, dient in aanmerking genomen te worden genomen als een gift zonder bijzondere doelbestemming zoals bedoeld in artikel 4.

4. Giften zonder bijzondere doelbestemming

Giften worden niet tot de middelen gerekend zolang de totale waarde van alle ontvangen giften zonder bijzondere doelbestemming niet meer bedraagt dan € 1.200,- per kalenderjaar. Het meerdere wordt volledig als inkomen en/of vermogen in aanmerking genomen.

5. Giften vanuit charitatieve instellingen

1. Giften in de vorm van verstrekkingen van de voedselbank, de kledingbank, de speelgoedbank, charitatieve- of vergelijkbare instellingen, worden niet als middel in aanmerking genomen.
2. Giften zoals genoemd onder lid 1 hoeven niet te worden gemeld bij het Werkplein Hart van West-Brabant.

Hoofdstuk 3 – Schadevergoedingen

6. Materiële schadevergoedingen

1. Een materiële schadevergoeding wordt vrijgelaten indien deze gebruikt wordt voor het herstellen van de geleden of toekomstige schade.
2. Indien een belanghebbende de materiële schadevergoeding niet (volledig) gebruikt voor het herstellen van de schade dan wordt het (restant) aangemerkt als vermogen.
3. Het herstellen van de schade zoals bedoeld in lid 1 en 2 dient binnen zes maanden na ontvangst door de belanghebbende te worden aangetoond.
4. Een materiële schadevergoeding voor het verlies aan arbeidsvermogen, wordt aangemerkt als inkomen en in mindering gebracht op de uitkering.

7. Immateriële schadevergoedingen

1. Een immateriële schadevergoeding ter hoogte van maximaal € 2.500,00 wordt uit het oogpunt van bijstandsverlening gezien als verantwoord en daarom vrijgelaten.
2. Bij het vaststellen van het vermogen na de ontvangst van een immateriële schadevergoeding wordt het meerdere ten opzichte van het bepaalde in lid 1 voor 2/3 in aanmerking genomen als vermogen. Er moet altijd een individuele afweging plaatsvinden om vast te stellen of er een hoger bedrag moet worden vrijgelaten.
3. Het ligt bij belanghebbende om aan te tonen dat er een hoger bedrag, als bedoeld in lid 2, vrijgelaten moet worden.

Hoofdstuk 4 – Middelen verkregen uit kansspelen

8. Middelen verkregen uit een loterij

1. Het winnen van een prijs in een loterij, wordt vrijgelaten tot een waarde van € 200,00 per kalenderjaar.
2. Wanneer er in een kalenderjaar samenloop is van giften zonder bijzondere doelbestemming en middelen verkregen uit een loterij, blijft de totale waarde van de vrijlating, eenmaal € 1.200,00. Dit is onverminderd het genoemde in lid 1 van dit artikel.

9. Middelen verkregen uit overige kansspelen

1. Middelen verkregen uit overige kansspelen worden volledig in aanmerking genomen als inkomen en/of vermogen. Hierbij wordt geen rekening gehouden met eventuele verwervingskosten zoals kosten voor deelname en (opnieuw) ingezette bedragen.
2. Het ligt op de weg van belanghebbende gokactiviteiten te melden en om een deugdelijke administratie te voeren van de ontvangen middelen.

Hoofdstuk 5 - Slotbepalingen

10. Afstemming op persoonlijke omstandigheden

Gelet op het bepaalde in artikel 4:84 van de Awb wordt gehandeld zoals bepaald in deze beleidsregels, behalve als dat voor een belanghebbende gevolgen heeft die wegens bijzondere omstandigheden onevenredig zijn in verhouding tot het doel van deze beleidsregels.

11. Citeerartikel

Deze beleidsregels worden aangehaald als 'Beleidsregels giften, schadevergoeding en middelen verkregen uit kansspelen Participatiewet, gemeente Roosendaal 2021.

12. Ingangsdatum

Deze beleidsregels treden in werking op de derde dag na bekendmaking.

Aldus vastgesteld door burgemeester en wethouders van de gemeente Roosendaal in de vergadering van 28 september 2021.

De secretaris,

De burgemeester,

Toelichting Beleidsregels giften, schadevergoeding en middelen uit kansspelen

Algemene toelichting

Artikel 31, eerste lid, Pw. stelt dat in beginsel alle vermogens- en inkomensbestanddelen waarover de alleenstaande of het gezin beschikt of redelijkerwijs kan beschikken tot de middelen worden gerekend. De ruime definitie van het begrip van middelen is door de wetgever bewust zo gekozen omdat de Participatiewet dient als vangnetregeling wanneer er geen enkele andere voorliggende voorziening (meer) is. Het uitgangspunt is dat iedereen primair zelf verantwoordelijk is voor zijn eigen voorziening in het bestaan. Iedere euro die iemand op een andere manier kan verwerven, komt op die manier niet voor rekening van de publieke middelen.

Vervolgens benoemt de wetgever in het tweede lid van artikel 31 Pw wat er niet tot de middelen wordt gerekend. Eén van die uitzonderingen is dat giften niet tot de middelen van belanghebbende worden gerekend, voor zover deze naar het oordeel van het college uit een oogpunt van bijstandsverlening verantwoord zijn (=art. 31 lid 2 onder m Pw)

Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen giften van instellingen en giften van personen. Door de giften niet in aanmerking te nemen wordt voorkomen dat deze wet een ontmoediging vormt voor de vrijgevigheid van instellingen of personen. Gezien het minimumbehoefte karakter van de bijstand kan de vrijlating echter niet onbeperkt zijn. Wat betreft de hoogte van de gift geldt dat het in de rede ligt om de gift in aanmerking te nemen voorzover cumulatie daarvan met de bijstand leidt tot een bestedingsniveau dat niet verenigbaar is met hetgeen op bijstandsniveau gebruikelijk is.

De wetgever geeft specifiek aan dat de bestemming en de hoogte belangrijk zijn in de afweging om een gift vrij te laten. De bijstand is bedoeld om een bepaald bestaansminimum te garanderen, niet meer en ook niet minder. Wanneer iemand een gift ontvangt voor kosten die niet in de bijstandsnorm inbegrepen zijn, kan dit een reden zijn om een gift vrij te laten.

De bepalingen in artikel 31 beperken zich tot vermogens- en inkomensbestanddelen waarover een belanghebbende (redelijkerwijs) kan beschikken. Verbruiksgoederen, zoals boodschappen, kunnen niet te gelde worden gemaakt om daarvan te leven. Iemand kan daar dus niet redelijkerwijs over beschikken. De ontvangen verbruiksgoederen dienen daarom ook niet als middel als bedoeld in artikel 31 lid van de Pw worden aangemerkt maar wel als een kostenbesparing. Als deze verbruiksgoederen ervoor zorgen dat iemand structureel en substantieel lagere algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan heeft dan moet de uitkering daarom worden afgestemd op basis van artikel 18 lid 1 Pw. Het afstemmen van de uitkering op basis van artikel 18 gebeurt alleen in hele bijzondere gevallen.

Dit is anders bij bepaalde kostbare roerende en onroerende zaken, die wel als middel, namelijk als vermogensbestanddeel, kunnen worden aangemerkt, omdat deze te gelde kunnen worden gemaakt en met de opbrengst daarvan kan worden voorzien in kosten van levensonderhoud” In dit verband wordt ook gewezen op jurisprudentie van de CRvB d.d. 23-8-2021 - ECLI:NL:CRVB:2021:1918.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 – definities

Gift: een voorwaarde om een gift te kunnen vrijlaten op grond van artikel 31 lid 2 onder m Pw is dat deze valt onder het begrip middelen als bedoeld in artikel 31 lid 1 Pw.

Middelen in natura worden in aanmerking genomen volgens de economische waarde die deze middelen vertegenwoordigen. De waarde kan onder andere worden vastgesteld door het gemiddelde te nemen van de waarde van vergelijkbare producten (zie ECLI:NL:CRVB:2020:3443).

Artikel 2 – Algemene bepalingen

Wanneer een belanghebbende middelen ontvangt, waaronder giften, een schadevergoeding of middelen uit kansspelen moet dit altijd gemeld worden. Als dit niet gebeurt dan is er sprake van schending van de inlichtingenplicht.

Het ligt bij de belanghebbende om aan te tonen wat de aard, het doel en de herkomst van de ontvangen middelen is. Indien dit niet wordt aangetoond dan is een vrijlating op basis van deze beleidsregel niet van toepassing en worden de ontvangen middelen in aanmerking genomen als inkomen en/of vermogen.

Met name bij schadevergoedingen komt het voor dat schade wordt afgekocht met één bedrag voor materiële en immateriële schade. Het ligt bij de belanghebbende om deze opbouw aan te tonen.

Artikel 3 - Giften met een bijzondere doelbestemming

Wanneer voor het doel waarvoor belanghebbende een gift krijgt, een vergoeding mogelijk is vanuit de bijzondere bijstand of een vergoeding op basis van de Wmo, valt het binnen de rede van de wet om deze vrij te laten.

Artikel 4 - Giften zonder bijzondere doelbestemming

Het ontvangen van een gift die geen bijzondere doelbestemming heeft als bedoeld in artikel 3 wordt vrijgelaten tot een waarde van maximaal € 1.200,- per kalenderjaar. Voor dit bedrag sluiten we aan bij amendement 35394-18 ingediend bij het wetsvoorstel Breed Offensief.

Artikel 5 -Giften vanuit charitatieve instellingen

Giften vanuit een charitatieve instelling zoals verstrekkingen via de voedselbank, de kledingbank enzovoorts worden niet als middel in aanmerking genomen. De overweging hierbij is dat de verstrekkingen van charitatieve instellingen tijdelijke noodhulp betreffen die op verzoek en over een vrij korte en afgebakende periode wordt verstrekt. Bovendien wordt daarbij aan de hand van een financiële beoordeling bekeken of het in aanmerking te nemen besteedbaar bedrag per maand onder een vastgesteld drempelbedrag ligt. Zie ook ECLI:NL:CRVB:2021:1918 en de daarin door de CRvB genoemde criteria.

Deze hoeven ook niet te worden gemeld. Met name hier wordt gekozen voor een ruime definitie om de vrijgevigheid van instellingen niet te ontmoedigen. Het gaat daarbij dus specifiek om charitatieve instellingen en niet om personen.

Artikel 6 - Materiële Schadevergoeding

Wanneer belanghebbende een materiële schadevergoeding ontvangt, heeft dit betrekking op kosten die belanghebbende moet maken. Bijvoorbeeld om reparaties te plegen aan een woning of auto. Die vergoeding heeft betrekking op het wegnemen van geleden schade. Het ligt vervolgens bij de belanghebbende om aan te tonen dat het daarvoor ook is gebruikt.

Een materiële schadevergoeding kan ook betrekking hebben op een verlies van arbeidsvermogen.

Een vergoeding voor loonderving is bestemd voor de kosten van levensonderhoud en wordt daarom beschouwd als inkomen voor de periode waarop de vergoeding betrekking heeft en moet daarom als inkomen gekort worden op de uitkering.

Artikel 7 - Immateriële schadevergoeding

Bij een immateriële schadevergoeding of smartengeld gaat het om een vergoeding voor gederfde levensvreugde. Deze vergoeding is vaak door een rechter of schadeverzekeraar bepaald. Het gaat meestal om een zeer ernstige situatie. Daarom wordt een bedrag tot € 2.500 vrijgelaten. Dit bedrag wordt gekozen omdat de meeste immateriële schadevergoedingen onder dit bedrag blijven. Als er een vergoeding wordt toegekend die het hiervoor genoemde bedrag overstijgt dan wordt 2/3 van het meerdere in aanmerking genomen als vermogen. Er dient in alle gevallen een onderbouwde individuele afweging te worden gemaakt of er sprake is van omstandigheden om een hoger bedrag vrij te laten.

Artikel 8 – Middelen verkregen uit loterijen

Prijzen in een loterij (bijvoorbeeld Staats- of Postcodeloterij) kunnen worden vrijgelaten tot een waarde van € 200,00 per kalenderjaar. Waarbij de keuze is gemaakt voor een klein afgerond bedrag.

Loterijen zijn kansspelen waarbij er sprake is van een maandelijks of eenmalige inleg. Op basis van die inleg ontvangt een belanghebbende een (uniek) lot waar mogelijk een prijs op valt. Het ligt bij de belanghebbende om aannemelijk te maken dat het gaat om de winst van een prijs in een loterij.

Wanneer er in een kalenderjaar samenloop is van zowel giften als winst in een loterij dan wordt de som van beiden vrijgelaten tot een waarde maximaal € 1.200,00.

Artikel 9 – Middelen verkregen uit overige kansspelen

Middelen verkregen uit overige kansspelen zoals speelautomaten, (online) casino's, kaartspelen weddenschappen e.d. worden als inkomen en/of vermogen in aanmerking te worden genomen. Hierbij wordt geen rekening gehouden met de verwervingskosten van deelname. Het is het voor rekening en risico van belanghebbende om gokactiviteiten te melden en een deugdelijke administratie bij te houden. Wanneer er geen deugdelijke administratie is, kan het recht op bijstand mogelijk niet worden vastgesteld.

Artikel 10 - Afstemming op persoonlijke omstandigheden

Er kunnen zich altijd situaties voordoen waarin deze beleidsregel niet voorziet of de strikte uitvoering daarvan leidt tot een dermate onredelijk gevolg voor de belanghebbende dat op grond van de bijzondere individuele omstandigheden tot een ander oordeel gekomen moet worden. Dit artikel sluit aan bij artikel 4:84 van de Awb. Hierin wordt de mogelijkheid benoemd om af te wijken indien er een situatie ontstaat die onevenredig is ten opzichte van het doel van deze beleidsregel.